

**ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM
PRIMÁRNE VZDELÁVANIE
(ISCED 1)**

V L A S T I V E D A

Vzdelávacia oblasť		Človek a spoločnosť			
Názov predmetu		Vlastiveda			
Názov ŠkVP		---			
Ročník		1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
Časový rozsah výučby	Povinná časť	---	---	1	2
	Voliteľné hodiny	---	---	---	---

Základná škola s materskou školou Senohrad, Senohrad č. 129, 962 43 Senohrad

Vzdelávacia oblasť	<i>Príroda a spoločnosť</i>	
Názov predmetu	<i>Vlastiveda</i>	
Názov ŠkVP	---	
Časový rozsah výučby	Povinná časť	1
	Voliteľné hodiny	-
Ročník	<i>3. ročník</i>	
Škola	<i>Základná škola s materskou školou Senohrad</i>	
Stupeň	<i>ISCED 1 – primárne vzdelávanie</i>	
Dĺžka štúdia	<i>štyri roky</i>	
Forma štúdia	<i>denná</i>	
Vyučovací jazyk	<i>slovenský</i>	
Poznámky	<i>Platný od školského roku 2023/2024</i>	

Úvod:

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov. Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkyh učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek. K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov. Vzdelávací štandard z vlastivedy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať.

Charakteristika predmetu:

Vlastiveda v 3. a 4. ročníku má osobité, nezastupiteľné postavenie vzhľadom na význam v utváraní predstáv o bezprostrednom mieste života žiakov (priestorový aspekt) a historickom období, v ktorom žijú (časový aspekt). Svojím zameraním má za cieľ podnecovať, motivovať žiakov na rozprávanie o danej téme (či už na základe vlastných skúseností, podľa obrázka a i.) a v čo najväčšej miere využívať heuristický rozhovor a zážitkové učenie. Vlastivedné – motivačné poznávanie začína v 1. a 2. ročníku (prvouka) spoznávaním okolia školy a bydliska a postojmi k spoločnosti, pokračuje v 3. ročníku (Moja obec) a končí vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku). Vlastiveda v 3. ročníku (Moja obec) je obsahovo naplnená emotívnym (dobrodružným) poznávaním, pozorovaním a hodnotením javov a celkovo dojmami z vlastnej obce (okolie školy) v časových premenách jednotlivých ročných období (aj s aspektom starostlivosti o bezpečnosť a zdravie). Nezastupiteľná je vlastivedná vychádzka, ktorá má motivačno-heuristický charakter. Vybrané témy, napr. orientácia v okolí školy, sa odporúča realizovať formou pozorovania mimo triedy, ak sú na to možnosti. Delí sa na spoznávanie miestnej krajiny (jednoduchá práca s nákresmi) a orientáciu v čase (plynutie kalendárneho a školského roka, významné sviatky počas roka, tradície a i.). Na ne nadväzuje rozprávanie o doprave, o pamätihodnostiach. Osobitá pozornosť sa venuje pozorovaniu, skúmaniu prírody, jej zložiek, ale

rovnako aj pamiatok v okolitej krajine. Vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku) žiaci spoznajú najvýznamnejšie a najatraktívnejšie prvky, časti regiónov. Tieto cesty sa realizujú prostredníctvom „výletov“ od Tatier k Dunaju, od Dunaja k Hornádu, od Hornádu po Dunajec. Výlety po Slovensku sú zamerané na zážitkové (názorné) spoznávanie regiónov. Dôraz je na práci s mapami, príbehmi a ilustráciami. Mapy použité v 3. a 4. ročníku sú zamerané a prispôbené vyučovaniu vlastivedy. Každý zemepisný názov z textu nájdu žiaci na mape, obrázku aj kresbe.

Používajú sa veľmi jednoduché mapy, ktoré pri ústnom, či písomnom preverovaní vedomostí pomáhajú žiakom (nič sa neučia naspamäť). Základ tvorí „Čítanie mapy – prstom po mape“ a prerozprávanie príbehov podľa obrázkov.

Ciele predmetu:

Žiaci:

- skúmajú, pozorujú a bádajú v kraji, v ktorom žijú,
- porozprávajú o svojej obci (mesto, dedina – o krajine svojho okolia) a určia jednotlivé prvky – časti svojej obce,
- orientujú sa v rodnom kraji pomocou svetových strán a významných objektov,
- rozlišujú primerane vzťahy a väzby prírodného a spoločenského charakteru vo svojej obci, doma i v škole,
- použijú poznatky zo svojich pozorovaní a skúseností,
- identifikujú a odlišia, čo vytvorila príroda a čo človek,
- rozprávajú o premenách prírody počas roka (vyhľadajú v kalendári významné dni),
- ukážu na mape (prispôbenej vlastivede v 4. ročníku) vybrané pohoria, jaskyne, rieky, mestá a iné,
- opíšu (pomocou obrázkov) pojmy, krajinu, pamiatky, ktoré už nie sú z ich bezprostredného okolia,
- prerozprávajú obsah povesti podľa výberu,
- porozprávajú o významných historických udalostiach,
- vedia čítať mapu a rozprávať podľa ilustrácií a fotografií
- vypátrajú pútavé skutočnosti o rôznych častiach Slovenska,
- porovnávajú jednotlivé oblasti so svojou obcou.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Moja obec

Výkonový štandard	Obsahový štandard	Finančná gramotnosť
<p>Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ napísať presný názov svojej obce (presnú adresu školy a bydliska), ✓ zaradiť obec, kde býva, medzi mestá alebo dediny, ✓ určiť smer na sever podľa poludňajšieho tieňa a identifikovať svetové strany v krajine, ✓ orientovať sa v okolí školy a bydliska pomocou svetových strán a významných objektov v miestnej krajine, ✓ porozprávať vlastnými slovami cestu do školy alebo zo školy domov, ✓ opísať svoju obec (napr. aké domy, ulice – pozná, možno aj vymenovať, blízka rieka, park a iné), ✓ zhotoviť jednoduchý nákres okolia školy a bydliska, ukázať na mape Slovenska svoju obec, ✓ identifikovať na mape Slovenska pohoria, nížiny, rieky a cesty (podľa farieb), ✓ opísať spôsob života obyvateľov obce – iné v meste, iné na dedine, ako sa starať o svoje okolie, ako tráviť voľný čas, 	<p>moja obec, miestna krajina, okolie školy, bydliska smer na sever (podľa poludňajšieho tieňa), svetové strany cesta do školy a bezpečnostné pravidlá pri ceste do školy znaky jesene, zmeny v prírode a dĺžky dňa a noci, zber úrody, príprava živočíchov na zimu predkovia, dedina alebo mesto (aj s opisom) a jej obyvatelia znaky zimy, starostlivosť o zver v prírode zimné sviatky, pamätihodnosti významní rodáci, zmienky o obci a jej okolí v povestiach, piesňach, známe udalosti v obci, historické pamiatky v obci znaky jari, zmeny v prírode a dĺžky dňa a noci, jarné práce veľkonočné sviatky a tradície, plán, mapa danej krajiny znaky leta, zmeny v prírode a dĺžky dňa a noci, dozrievanie novej úrody, starostlivosť živočíchov o mláďatá, oddych a rekreácia počas letných prázdnin, starostlivosť o zdravie a bezpečnostné pravidlá počas letných aktivít</p>	<p>T1 Človek vo sfére peňazí ČK 1 Vyhodnotiť trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia Základné pojmy: ľudské potreby, hodnoty, peniaze, euro, minca, bankovka</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ charakterizovať zmeny vo svojej obci (v prírode) na jeseň a použiť pri tom vlastné pozorovania i skúsenosti (dĺžka dňa a iné), ✓ porozprávať, ako si ľudia pripomínajú svojich predkov a priateľov (Pamiatka zosnulých) na jeseň, zostrojiť časovú priamku vlastnej rodiny a rodinných príslušníkov, ✓ charakterizovať zmeny vo svojej obci v zime (vlastné pozorovania), ✓ vlastnými slovami porozprávať o sviatočných dňoch v obci na rozhraní kalendárnych rokov (Vianoce, Silvester, Nový rok, Traja králi), ✓ opísať druhy dopravy v obci (zopakovať si bezpečnosť na cestách), ✓ opísať podľa náčrtu cestu do stredu obce (mesta, dediny), ✓ určiť dve historické pamiatky vo svojej obci, prerozprávať jednu povesť, pieseň, či báseň, ktorá sa viaže k obci alebo jej okoliu, ✓ určiť, aké významné kultúrne a športové podujatie sa v obci konajú, ✓ charakterizovať zmeny v prírode na jar a použiť pri tom vlastné pozorovania a skúsenosti (zmeny v prírode, dĺžka dňa), ✓ opísať činnosti ľudí na jar, ✓ porozprávať o veľkonočných tradíciách v 	<p>časová priamka (vizualizácia času)</p>	

obci, identifikovať zmeny v prírode počas leta a rozprávať o oddychu a rekreácii počas letných prázdnin, vyhľadať informácie o svojej obci na internete a iných médiách, ✓ interpretovať obrazový materiál o obci a jej obyvateľoch.		
---	--	--

Vzdelávacia oblasť		<i>Príroda a spoločnosť</i>	
Názov predmetu		Vlastiveda	
Názov ŠkVP		---	
Časový rozsah výučby	Povinná časť	2	2 hodiny týždenne; 66 hodín ročne
	Voliteľné hodiny	-	
Ročník		4. ročník	
Škola		Základná škola s materskou školou Senohrad	
Stupeň		ISCED 1 – primárne vzdelávanie	
Dĺžka štúdia		štyri roky	
Forma štúdia		denná	
Vyučovacia jazyk		slovenský	
Poznámky		Platný od školského roku 2023/2024	

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Slovensko

Výkonový štandard	Obsahový štandard	Finančná gramotnosť
Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vyjadriť vlastnými slovami, čo je mapa, ✓ identifikovať znaky na mape (farby, tvary), ✓ odmerať podľa nakreslenej (grafickej) mierky vzdialenosti na mape, ✓ ukázať polohu Slovenska na mape sveta a Európy, ukázať na mape Slovenska svoju obec, ✓ porozprávať o ceste od Tatier k Dunaju (Bratislavy) a jej jednotlivých zastávkach (Poprad, Nízke Tatry, Ružomberok, Martin, Orava, Veľká Fatra, Malá Fatra, Kysuce, Žilina, Súľovské vrchy, Trenčín, Piešťany, Trnava, Malé Karpaty, Záhorie) – „Čítanie z mapy = prstom po mape“, ✓ pátrať po obrazovom materiáli (internet, médiá) z cesty a interpretovať ho, ✓ odlíšiť na ceste od Tatier k Dunaju tri známe pohoria a tri kotliny, ✓ prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty od Tatier k Dunaju, ✓ porozprávať o ceste od Dunaja po Hornád (z Bratislavy do Košíc) cez Nitru, Hornú Nitru, Podunajsko a Pohronie a o zastávkach v Banskej Štiavnici, Kremnici, Zvolene, Banskej Bystrici, Poľane, Lučenci, Rožňave a Slovenskom Rudohorí – „Čítajú z mapy = prstom na mape“, 	<p>vlastivedná mapa Slovenska, znaky na mape a v legende, svetové strany na mape, poloha miestnej krajiny na Slovensku, význam modrej, hnedej a zelenej farby na mape, kreslená mierka Tatry, Nízke Tatry, Pieniny, Malá Fatra, Veľká Fatra, Poľana, Kremnické vrchy, Štiavnické vrchy, Slovenské Rudohorie, Podunajská nížina, Východoslovenská nížina, Záhorska nížina, Váh, Dunaj, Hron, Dunajec, Demänovské jaskyne, Domica listnaté, zmiešané a ihličnaté lesy, TANAP pamiatky (UNESCO) Slovenska (Bardejov, Vlkoš, Banská Štiavnica s okolím, Spišský hrad a okolie, jaskyne Slovenského krasu, bukové lesy Východných Karpát, Levoča, drevené kostolíky) Bratislava, Košice, Trnava Bratislavský hrad, Devín, Trenčiansky hrad, Bojnický zámok a zoo, Dunaj, Nitriansky hrad, Žilina, Kysuce, Martin, Strečno, Orava, Oravský hrad a priehrada, Horehronie, Banská Bystrica, Zvolenský zámok, Spiš, Poprad, Prešov Konštantín (Cyril) a Metod, Svätoplukove prúty, vpády Tatárov a Turkov, Mária Terézia, Eudovít Štúr, prvá svetová vojna, Milan Rastislav Štefánik, Tomáš Garrigue Masaryk, druhá svetová vojna, samostatná Slovenská republika, naše štátne symboly</p>	<p>T5 Úver a dlh ČK 3 Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebiteľských úverov. Základné pojmy: banka, veriteľ, dlžník, dohoda, zmluva, pôžička, dlh.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty od 		

<p>Dunaja po Hornád,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ opísať výlet od Hornádu po Dunajec (z Košíc po Dunajec) cez Michalovce, Zemplín, Humenné, Vihorlat, Bardejov, Nízke Beskydy, Prešov, Šariš, Levoču, Slovenský raj, Spiš - „Čítanie z mapy = prstom po mape“, ✓ prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty po hradoch na východe Slovenska, ✓ identifikovať päť najvýznamnejších kultúrohistorických pamiatok Slovenska na mape, vytvoriť zoznam desiatich prírodných divov Slovenska, ✓ rozlíšiť pomocou mapy najvýznamnejšie cesty Slovenskom, ✓ zistiť na obrázkoch, ako sa krajina Slovenska menila (historické obrazy), ✓ vytvoriť plán cesty po Slovensku vlastnými slovami porozprávať o sviatočných dňoch v obci na rozhraní kalendárnych rokov (Vianoce, Silvester, Nový rok, Traja králi), 		
---	--	--

Výlety po Slovensku – „Čítanie z mapy = prstom po mape“

Vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku) žiak vie/dokáže spoznať najvýznamnejšie a najatraktívnejšie prvky, časti regiónov.

- od Tatier k Dunaju (Bratislavy) a jej jednotlivých zastávkach (Poprad, Nízke Tatry, Ružomberok, Martin, Orava, Veľká Fatra, Malá Fatra, Kysuce, Žilina, Súľovské vrchy, Trenčín, Piešťany, Trnava, Malé Karpaty, Záhorie)
- od Dunaja po Hornád (z Bratislavy do Košíc) cez Nitru, Hornú Nitru, Podunajsko a Pohronie a o zastávkach v Banskej Štiavnici, Kremnici, Zvolene, Banskej Bystrici, Poľane, Lučenci, Rožňave a Slovenskom Rudohorí
- od Hornádu po Dunajec (z Košíc po Dunajec) cez Michalovce, Zemplín, Humenné, Vihorlat, Bardejov, Nízke Beskydy, Prešov, Šariš, Levoču, Slovenský raj, Spiš

Výchovné a vzdelávacie stratégie – formy a metódy práce

Využívať v predmete vlastiveda vyučovacie metódy:

- priameho prenosu poznatkov (živé rozprávanie, opis spojený s pozorovaním, vysvetľovanie, besedu – dialogickú metódu, didaktické hry a metódu otázok a odpovedí)
- sprostredkovaného prenosu poznatkov (pozorovanie , pokus, demonštrácia)
- práce s textom (práca s učebnicou, s pracovným zošitom a ďalšou literatúrou)
- a iné aktivizujúce metódy (pojmová mapa, brainstorming atď.)

V edukačnom procese vlastivedy by sa mala využívať nielen základná organizačná forma vyučovacia hodina, ale aj exkurzia, vychádzka. Vyučovanie vlastivedy by malo byť zážitkovým vyučovaním.

Miesto realizácie

- ▶ trieda
- ▶ počítačová učebňa
- ▶ exteriér školy
- ▶ verejné priestranstvá v obci

Projekty: (navrhnuté témy sú nezáväznú; tému projektu si zvolí vyučujúci predmetu)

Hodnotenie predmetu

Klasifikujú sa 2 testy a 2 ústne odpovede a projekty za jedno hodnotiace obdobie.

Hodnotenie:

- Priebežné – ústne a slovné hodnotenie
- Záverečné – slovné hodnotenie - záverečné hodnotenie žiaka je vyjadrené na vysvedčení **5 stupňami klasifikácie**, podľa aktuálnych Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiaka 1-výborný, 2-hválnitebný, 3-dobrý, 4-dostatočný, 4- nedostatočný).

Začlenenie prierezových tém

- **osobnostný a sociálny rozvoj**

- rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebaopoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a seba-vzdelávanie,
 - uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných,
 - získavať sociálne zručnosti potrebné pre život a spoluprácu, podporovať svojím obsahom prevenciu šikanovania, agresivity
- v rámci všetkých tematických celkov;*

- **tvorba projektu a prezentačné zručnosti**

- naučiť sa riadiť a organizovať si svoju prácu, prácu v tíme;
 - spracovať potrebné informácie;
 - vyhľadať problémy, ktoré treba riešiť, správne ich pomenovať;
- V rámci učiteľom vybraných tematických celkov – prezentácia prác v triede a na školských akciách;*

- **ochrana života človeka a zdravia**

- manipulovať s nástrojmi, pomôckami, pochopiť význam BOZ
- bude realizovaná priebežne v rôznych témach*

- **regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra**

- prejavovať cit ku krásam svojho regiónu, prírody, ľudového umenia a kultúrneho dedičstva
- bude realizovaná v témach súvisiacich s obcou a regiónom*

- **environmentálna výchova**

- pozorovať, citlivo vnímať a hodnotiť konanie ľudí vo vzťahu k prírode, šetrenie energiou
- bude realizovaná vo všetkých témach*

- **dopravná výchova**

- bezpečné správanie sa v rôznych dopravných situáciách; osvojenie si zásad dopravy
- chodec, cyklista

- **mediálna výchova**

- poznať a chápať pravidlá fungovania „mediálneho sveta“,
- vyberať a využívať médiá a ich produkty podľa toho, ako kvalitne plnia svoje funkcie, najmä výchovno-vzdelávaciu a mravnú.